

“AzInTelecom” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
uyğun Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Hesabatı**

Mündəricat

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat.....	1
Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat.....	2
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat.....	3
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat.....	4

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1. Qrup və onun Fəaliyyəti.....	5
2. Qrupun Əməliyyat Mühiti	5
3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi.....	6
4. Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr.....	14
5. Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi	15
6. Yeni Uçot Qaydaları	16
7. Əmlak və Avadanlıqlar.....	19
8. Qeyri-Maddi Aktivlər	20
9. Pul Vəsaitləri və onların Ekvivalentləri.....	20
10. Debitor Borcları.....	21
11. Sair Uzunmüddətli Aktivlər.....	23
12. Sair Cari Aktivlər	23
13. Nizamnamə Kapitalı	23
14. Kreditor Borcları.....	23
15. Sair Vergi Öhdəlikləri.....	24
16. Gəlirlər.....	24
17. Xidmətlərin Maya Dəyəri.....	24
18. Ümumi və İnzibati Xərclər.....	25
19. Sair Xərclər.....	25
20. Sair Gəlirlər.....	25
21. Mənfəət Vergisi.....	26
22. Əsas Törəmə, Asılı və Birgə Müəssisələr	28
23. Müəssisələrin Birləşməsi	28
24. Əlaqəli Tərəflər haqqında Açıqlamalar	29
25. Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər	31
26. Maliyyə Aktiv və Öhdəliklərinin Əvəzləşdirilməsi	31
27. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi	31
28. Hesabat Dövründən sonra Baş Vermiş Hadisələr	34

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“AzInTelekom” MMC-nin Səhmdarına və Rəhbərliyinə:

Biz “AzInTelekom” MMC-nin (“Qrup”) 31 dekabr 2015-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatından və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarından, eləcə də əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsindən və digər izahedici məlumatlardan ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin Məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məsuliyyətimiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy bildirməkdir. Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalara dair audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mülahizəsindən, o cümlədən fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu riskləri qiymətləndirərkən auditor şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənilməsi məqsədilə müəssisənin daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, müəssisə tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarət sistemini nəzərdən keçirir. Auditə, həmçinin tətbiq edilmiş uçot siyasətlərinin uyğunluğunun və rəhbərlik tərəfindən irəli sürülmüş uçot təxminlərinin əsaslı olduğunun qiymətləndirilməsi, eləcə də maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının dəyərləndirilməsi daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Digər məsələlər

31 dekabr 2014-cü il tarixinə və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə Qrupun maliyyə hesabatları üzrə audit yoxlaması aparılmamışdır.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

27 mart 2017-c il

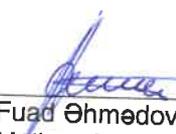
Bakı, Azərbaycan Respublikası

"AzlnTelecom" MMC
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

	Qeyd	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>			
AKTİVLƏR			
Uzunmüddətli aktivlər			
Əmlak və avadanlıqlar	7	16,060,318	9,396,268
Qeyri-maddi aktivlər	8	1,134,253	901,009
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	21	1,696,489	546,938
Sair uzunmüddətli aktivlər	11	16,753,613	16,862,162
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		35,644,673	27,706,377
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	1,465,231	577,799
Mal-material ehtiyatları		751,448	364,060
Debitor borcları	10	14,366,850	23,311,458
Sair cari aktivlər	12	1,709,445	1,285,393
Cəmi cari aktivlər		18,292,974	25,538,710
CƏMİ AKTİVLƏR		53,937,647	53,245,087
Kapital və öhdəliklər			
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	13	8,146	8,146
Bölüşdürülməmiş mənfəət		12,610,113	28,028,458
CƏMİ KAPİTAL		12,618,259	28,036,604
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Sair uzunmüddətli öhdəliklər		309,461	-
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		309,461	-
Cari öhdəliklər			
Kreditor borcları	14	21,797,751	9,240,455
Cari il üzrə mənfəət vergisi öhdəliyi		15,553,762	11,571,813
Sair vergi öhdəlikləri	15	3,658,414	4,396,215
Cəmi cari öhdəliklər		41,009,927	25,208,483
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		41,319,388	25,208,483
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		53,937,647	53,245,087

17 mart 2017-ci il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

 Leyla Məmmədova
 Direktor vəzifəsini icra edən

 Fuad Əhmədov
 Maliyyə Departamentinin Rəhbəri

"AzInTelecom" MMC**Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat**

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeyd	2015	2014 (audit olunmamış)
Gəlirlər	16	50,141,933	91,871,933
Xidmətlərin maya dəyəri	17	(15,048,691)	(30,118,306)
Ümumi mənfəət		35,093,242	61,753,627
Ümumi və inzibati xərclər	18	(15,084,595)	(18,981,440)
Debitor borcların dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	10	(12,488,899)	(3,205,182)
Qudvilin dəyersizləşməsi	23	(28,082,379)	-
Əməliyyat mənfəəti/(zərəri)		(20,562,631)	39,567,005
Maliyyə gəlirləri		95,511	-
Sair xərclər	19	(3,167,362)	(4,349,053)
Sair gəlirlər	20	14,690,869	3,934,780
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərər)		(8,943,613)	39,152,732
Mənfəət vergisi xərci	21	(3,754,033)	(6,093,467)
İl üzrə mənfəət/(zərər)		(12,697,646)	33,059,265
Cəmi məcmu gəlir/(zərər)		(12,697,646)	33,059,265

“AzInTelecom” MMC
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Nizamnamə kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Yığılmış gəlir/(zərər)	Cəmi kapital
1 yanvar 2014-cü il tarixinə qalıq (audit olunmamış)	8,146	21,428,078	(5,030,807)	16,405,417
İl üzrə mənfəət (audit olunmamış)	-	-	33,059,265	33,059,265
Cəmi məcmu gəlir	-	-	28,028,458	28,028,458
Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrdəki kapitalda azalma (audit olunmamış)	-	(21,428,078)	-	(21,428,078)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə qalıq (audit olunmamış)	8,146	-	28,028,458	28,036,604
İl üzrə zərər	-	-	(12,697,646)	(12,697,646)
Cəmi məcmu zərər	-	-	(12,697,646)	(12,697,646)
Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrdəki kapitalda azalma	-	-	(2,720,699)	(2,720,699)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	8,146	-	12,610,113	12,618,259

"AzInTelecom" MMC
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeyd	2015	2014 (audit olunmamış)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Vergidən əvvəlki mənfəət(zərər)		(8,943,613)	39,152,732
<i>Vergidən əvvəlki zərəri xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə</i> <i>üzləşdirmək üçün qeyri-nağd düzəlişlər:</i>			
Köhnəlmə və amortizasiya	18	740,964	688,094
Qudvilin dəyersizləşməsi	23	28,082,379	-
Debitor borcların dəyersizləşməsi	14	12,488,899	3,205,182
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin dəyersizləşməsi	9	309,972	-
Maliyyə gəlirləri		(95,511)	-
Məzənnə fərqləri		(13,730,555)	308,548
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti:		18,852,535	43,354,556
Debitor borclarında azalma/(artım)		5,784,454	(10,565,130)
Sair aktivlərdə artım		(424,052)	(4,073,173)
Mal-material ehtiyatlarında artım		(339,126)	(30,949)
Sair uzunmüddətli aktivlərdə artım		(3,140,126)	(6,633,491)
Kreditor borclarında artım		811,111	6,821,533
Vergi öhdəliklərində artım/(azalma)		(1,057,018)	307,886
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklər		(921,635)	(1,714,580)
Ödənilmiş mənfəət vergisi			
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		19,566,143	27,466,652
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əmlak və avadanlıqların alınması	7	(7,412,609)	(4,834,638)
Tөрemə müəssisələrin alınması, əldə olunmuş pul vəsaitləri çıxılmaqla		(8,554,081)	-
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	8	(86,833)	(206,543)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(16,053,523)	(5,041,181)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrdəki kapitalda azalma		(2,720,699)	(22,988,546)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		(2,720,699)	(22,988,546)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım			
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		95,511	-
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	577,799	1,140,874
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	1,465,231	577,799

1. Qrup və onun Fəaliyyəti

"AzInTelecom" MMC ("Şirkət") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup" adlandırılacaq) 31 dekabr 2015-ci il tarixində tamamlanan il üzrə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

"AzInTelecom" MMC Azərbaycan Respublikasının ərazisində Beynəlxalq Telekommunikasiya xidmətlərinin göstərilməsi üçün lisenziyaya malikdir. 2004-cü ilin fevral ayında məhdud məsuliyyətli cəmiyyət kimi yaradılan Şirkət Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərir. 2015-ci ilin iyun ayında Şirkətin adı dəyişilərək "AzInTelecom" MMC olmuşdur. Qrupun törəmə müəssisəsi olan "Catel" MMC Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya operatoru kimi fəaliyyət göstərir.

Qrupun tərkibinə aşağıdakı şirkətlər daxildir:

1. "AzInTelecom" MMC – baş müəssisə;
2. "Catel" MMC – telekommunikasiya xidmətləri, törəmə müəssisə.
3. "NeoTelecom" MMC – telekommunikasiya xidmətləri, "Catel" MMC-nin törəmə müəssisəsi. "NeoTelecom" MMC hazırda fəaliyyət göstərmir.

Şirkət Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi ("ƏMDK") vasitəsilə tamamilə Azərbaycan Hökumətinin nəzarəti altındadır və Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərir.

Əsas fəaliyyət istiqamətləri. Qrupun əsas fəaliyyəti Azərbaycan və xarici ölkələr arasında mübadilə olunan beynəlxalq trafikənin analizi, Azərbaycana idxal olunan telekommunikasiya vasitələrinin sertifikatlaşdırılması və yeni yaradılmış Data Mərkəzi nəzdində "İnfrastruktur xidmət kimi (IaaS)" xidmətlərindən ibarətdir.

Şirkət tərəfindən tətbiq olunan trafikənin analizi xidməti Azərbaycan Respublikası ilə dünya ölkələri arasında mübadilə olunan beynəlxalq telekommunikasiya xidmətlərinin alternativlik və yüksək keyfiyyətlə təmin edilməsindən ibarətdir. Trafik analizinin optimallaşdırılması məqsədi ilə yaradılmış IP əsaslı Beynəlxalq Kommutasiya Mərkəzi (IMS) giriş və çıxış zənglərinin monitorinqinin təkmilləşdirilməsi və bütün birbaşa istiqamətlərdə alternativ arabağlantını təmin edir.

Şirkətin digər xidməti olan Sertifikatlaşdırma telekommunikasiya vasitələri və qurğularının texniki səviyyələrinin müəyyənəndirilməsi, keyfiyyətli məhsulun alınmasında konsaltinq xidməti, eləcə də, daxili bazarda rəqabət üçün müəssisə və təşkilatların fəaliyyətinə lazımi şəraitin yaradılması xidmətini göstərir. ISO 20000 və Uptime Institute tərəfindən TIER III Sertifikatları ilə təltif olunan yeni yaradılmış Data Mərkəzi dövlət, özəl və beynəlxalq səviyyədə "İnfrastruktur xidmət kimi (IaaS)" xidmətləri göstərməyə imkan yaradır.

12 noyabr 2015-ci il tarixində Şirkət "Catel" MMC-nin səhmlərinin 100%-ni əldə etmiş və səhmdarların ümumi yığıncağında səsvermə hüquqlu səhmlərin böyük hissəsinə sahib olmaqla, həmin müəssisə üzərində nəzarəti əldə etmişdir. Əldə edilmiş törəmə müəssisə Qrupun seçilmiş telekommunikasiya bazarları və məhsullarındakı iştirakına əhəmiyyətli təsir göstərməyəcək və istehsalatın həcmində artımın nəticəsində xərclərə qənaət etməklə Qrupun gəlirlilik səviyyəsini artırmayacaq. Törəmə müəssisənin əldə edilməsi debitor borcların sözü gedən müəssisə tərəfindən ödənilməsi ilə bağlı məhkəmə qərarına əsasən həyata keçirilmişdir.

Qrupun hüquqi və faktiki ünvanı. Qrupun hüquqi və faktiki ünvanı: Əlibəy Hüseynzadə küçəsi 74, AZ 1009, Azərbaycan Respublikası.

Təqdimat valyutası. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, Azərbaycan manatı ilə ("AZN") ifadə olunmuşdur.

2. Qrupun Əməliyyat Mühiti

Azərbaycanda iqtisadi islahatlarla yanaşı, bazar iqtisadiyyatına uyğun hüquqi, vergi və normativ baza inkişaf etməkdədir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi bu islahatlardan, eləcə də hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

Xam neftin qiymətlərindəki əhəmiyyətli azalmadan sonra 21 fevral 2015-ci il tarixində ABŞ dollarına qarşı Azərbaycan Manatı 34%, 21 dekabr 2015-ci il tarixində isə 47% devalvasiya edilmişdir. İkinci devalvasiyadan sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı manatın üzən məzənnə rejiminə keçdiyini elan etmişdir. İlin sonundan hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının imzalandığı tarixədək məzənnə dərəcələri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməmişdir.

2. Qrupun Əməliyyat Mühiti (davamı)

Bu hadisələr idxal məhsullarının qiymətinin artması ilə nəticələnsə də, ümumi inflyasiya tempi devalvasiya faizindən əhəmiyyətli dərəcədə aşağı olmuşdur. Bu dəyişikliklər devalvasiyanın təsirinə həssas olan şirkətlər üçün satılan malların maya dəyərinin və əməliyyat xərclərinin artmasına gətirib çıxara bilər.

ABŞ dolları və Avronun Azərbaycan manatına qarşı mövqeyinin möhkəmlənməsi nəticəsində Qrupun 1,210,655 AZN məbləğində məzənnə zərəri və 14,941,210 AZN məbləğində məzənnə gəliri yaranmışdır.

Azərbaycan hökuməti ölkə iqtisadiyyatına xarici investisiyalar cəlb etmək və qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirmək məqsədilə islahatların sürətləndirilməsi və iqtisadiyyata dəstəyin göstərilməsi ilə bağlı planlarını açıqlamışdır. Dövlət büdcəsi büdcə kəsirinin az olması və dövlət borclarının aşağı səviyyədə saxlanılmasına görə sabit qalmışdır.

Qrupun rəhbərliyi hazırkı iqtisadi mühitdə baş verən dəyişiklikləri müşahidə edir və Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını dəstəkləmək üçün qabaqlayıcı tədbirlər görür.

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasətləri başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir (Qrup tərəfindən qəbul edilmiş yeni və ya yenidən işlənmiş standartlar üçün 5-ci Qeydə baxın)

Maliyyə hesabatlarının BMHS-ə uyğun olaraq hazırlanması bəzi əhəmiyyətli uçot təxminlərinin istifadəsinə tələb edir. Bundan əlavə, Qrup uçot siyasətini tətbiq edərkən rəhbərlik öz mülahizələrini irəli sürməlidir. Daha yüksək mülahizə tələb edən və ya mürəkkəb olan sahələr, həmçinin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün ehtimal və təxminlərin əhəmiyyətli olduğu sahələr 4-cü Qeydə açıqlanır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları. Törəmə müəssisələrə Qrupun nəzarət etdiyi strukturlaşdırılmış müəssisələr kimi investisiya olunan müəssisələr daxildir. Belə ki, Qrup (i) investisiya olunan müəssisələrin gəlirlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən fəaliyyətin əhəmiyyətli hissəsini idarə etməyə imkan verən səlahiyyətlərə malik olur (ii) investisiya olunan müəssisələrdə iştirakından yaranan dəyişən gəlirlər ilə əlaqədar risklərə məruz qalır və ya belə gəlirləri əldə etmək hüququna malik olur və (iii) investora gəlirlərinə təsir göstərmək məqsədilə investisiya olunan müəssisələrin üzərində öz səlahiyyətlərindən istifadə etmək imkanına malik olur. Qrupun digər müəssisə üzərində səlahiyyətlərini müəyyən edərkən substantiv hüquqların mövcudluğu və təsiri, o cümlədən potensial səsvermə hüquqları nəzərə alınır. Hüquq o halda substantiv olur ki, belə hüquq sahibi investisiya olunan müəssisənin fəaliyyətinin əhəmiyyətli hissəsi ilə bağlı qərar qəbul etdiyi zaman belə hüququ praktiki olaraq icra etmək imkanına malik olsun. Qrup hətta investisiya olunan müəssisənin səsvermə hüquqlarının çox hissəsinə malik olmadıqda belə, investisiya olunan müəssisə üzərində səlahiyyətlərə malik ola bilər. Belə hallarda Qrup investisiya olunan müəssisə üzərində real səlahiyyətlərə malik olub-olmadığını müəyyən etmək məqsədilə digər səsvermə hüquqlu şəxslərin hüquqlarının həcmi və bölüşdürülmə dərəcəsi ilə əlaqədar öz səsvermə hüququnun həcmi qiymətləndirməlidir. Törəmə müəssisələrin əməliyyatları üzrə nəzarət Qrupa keçdiyi tarixdən (alış tarixindən) belə müəssisələr konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir və nəzarətin itirildiyi tarixdən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır.

Qrup tərəfindən törəmə müəssisələrin alınması alış metodu ilə uçota alınır. Əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və müəssisələrin birləşməsi zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər və şərti öhdəliklər nəzarət olunmayan iştirak payının həcmindən asılı olmayaraq alış tarixinə ədalətli dəyərde əks etdirilir.

Qrup mövcud iştirak paylarını əks etdirən və pay sahibinə müəssisənin likvidasiyası halında xalis aktivlərdə proporsional həcmdə pay əldə etmək hüququ verən nəzarət olunmayan iştirak payını hər bir əməliyyat üzrə fərdi qaydada a) ədalətli dəyər və ya b) əldə edilmiş müəssisənin xalis aktivlərində nəzarət olunmayan iştirak payına proporsional şəkildə qiymətləndirir. Mövcud iştirak paylarını əks etdirməyən nəzarət olunmayan iştirak payı ədalətli dəyərle qiymətləndirilir.

Qudvil əldə edilmiş şirkətin xalis aktivlərini əldə edilmiş şirkətə görə ödənilmiş ümumi məbləğdən, əldə edilmiş şirkətdəki nəzarət olunmayan iştirak payından və alış tarixinə qədər artıq əldə edilmiş şirkətə məxsus olan payın ədalətli dəyərindən çıxmaqla müəyyən edilir. Mənfi məbləğ ("mənfi qudvil") və ya "güzaştli alış") rəhbərliyin əldə edilmiş bütün aktivlərin, eləcə də qəbul edilmiş öhdəliklərin və şərti öhdəliklərin müəyyən edildiyinin bir daha qiymətləndirməsindən və onların qiymətləndirilməsinin düzgünlüyünü təhlil etməsindən sonra mənfəət və ya zərəre aid edilir.

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Əldə edilmiş şirkətə görə ödənişlər təqdim edilmiş aktivlərin, buraxılmış pay alətlərinin və qəbul edilmiş və ya yaranmış öhdəliklərin ədalətli dəyərində, o cümlədən şərti ödənişlər üzrə razılaşmalar nəticəsində yaranmış aktiv və öhdəliklərin ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Bu zaman məsləhət xidmətləri, hüquq xidmətləri, qiymətləndirmə və analoji peşəkar xidmətlərə görə ödənişlər kimi alış xərcləri nəzərə alınmır. Pay alətlərinin buraxılması zamanı yaranmış əməliyyat xərcləri kapitaldan çıxılır; borc qiymətli kağızların buraxılması ilə bağlı yaranmış əməliyyat xərcləri onların balans dəyərindən çıxılır və alış ilə bağlı bütün digər əməliyyat xərcləri xərcə silinir.

Qrup şirkətləri arasında həyata keçirilən bütün əməliyyatlar, bu əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər, eləcə də Qrup daxilindəki əməliyyatlar üzrə qalıqlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilmir. Realizasiya olunmamış zərərər də dəyərin bərpə edilməsi halları istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır. Qrup və onun törəmə müəssisələri Qrupun siyasətinə uyğun vahid uçot siyasətləri tətbiq edir.

Nəzarət olunmayan iştirak payı Qrupun birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olmadığı paya düşən törəmə müəssisənin xalis fəaliyyət nəticələrinin və kapitalının bir hissəsini əks etdirir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Qrupun konsolidasiya edilmiş müəssisəsinin funksional valyutası həmin müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Şirkətin və onun törəmə müəssisələrinin funksional valyutası və Qrupun təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN"). Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Qrupun təqdimat valyutası olan AZN ilə əks olunmuşdur.

Əməliyyatlar və qalıqlar. Monetar aktivlər və öhdəliklər Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("Mərkəzi Bank") müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Qrupun funksional valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Qrupun funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Borclar, eləcə də pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri ilə bağlı məzənnə fərqlərindən yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "maliyyə gəlirləri və ya xərcləri" kimi göstərilir. Məzənnə fərqiindən yaranan bütün digər gəlir və zərərər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "sair əməliyyat xərcləri" və "sair əməliyyat gəlirləri" kimi qeydə alınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilir.

Qrup müəssisələrinin əməliyyat nəticələri və maliyyə mövqeyi (bu müəssisələrdən heç birinin funksional valyutası hiperinflasiya iqtisadiyyatlı ölkələrin valyutası deyil) aşağıdakı şəkildə təqdimat valyutasına çevrilir:

- təqdim edilmiş hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, müvafiq hesabat dövrünün sonunda qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir;
- gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (əgər həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir);
- kapitalın komponentləri ilkin dəyərle çevrilir; və
- bütün məzənnə fərqləri sair məcmu gəlirlərdə əks etdirilir.

AZN Azərbaycan Respublikasından kənarında sərbəst dövrəli valyuta deyildir. Azərbaycan Respublikası daxilində rəsmi məzənnə əsas etibarını ilə Mərkəzi Bank tərəfindən müəyyən edilir. Bazar dərəcələri rəsmi məzənnədən fərqli ola bilər, lakin fərqlər adətən Mərkəzi Bankın nəzarətdə saxladığı məhdud hədlər çərçivəsində olur. Qrup hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında aşağıdakı rəsmi mübadilə məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	2015	2014
1 ABŞ dolları	1.5594 AZN	0.7844 AZN
1 Avro	1.7046 AZN	0.9522 AZN
1 İngilis funt sterlinqi	2.3133 AZN	1.2173 AZN

Əmlak və avadanlıqlar. Əmlak və avadanlıqlar yığılmış köhnəlməni və/və ya mövcud olduğu halda, yığılmış dəyersizləşmə zərərərərini çıxmaqla ilkin dəyərde uçota alınır.

Ədalətli dəyər haqqında bazar məlumatı olmadıqda, ədalətli dəyər gəlir yanaşması əsasında müəyyən edilir..

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar ilə bağlı sonrakı xərclər müvafiq olaraq aktivin balans dəyərində və ya ayrıca aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Qrupa daxil olması ehtimal edilsin və onun dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilsin. Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərini təhlil edir. Əgər belə əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Balans dəyəri bərpa edilə bilən dəyərə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri geri qaytarılır.

Aktivlərin silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Amortizasiya. Torpaq üçün amortizasiya hesablanmır. Digər əmlak və avadanlıqlar üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yeni əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Telekommunikasiya avadanlıqları	16 il
Binalar və infrastruktur	10 - 40 il
Kompüter və digər avadanlıqlar	4 - 5 il
Nəqliyyat vasitələri, mebel və ofis avadanlıqları	4 - 5 il

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Qrup tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qudvil. Qudvil dəyərsizləşmə üzrə yığılmış zərərlər (əgər varsa) çıxılmaqla ilkin dəyerdə qeydə alınır. Qudvil müəssisələrin birləşməsi nəticəsində yaranan sinerjiden faydalanmaq ehtimalı olan pul vəsaitləri yaradan vahidlər və ya vahidlər qrupu üzrə bölüşdürülür. Belə pul vəsaiti yaradan vahidlər və ya vahidlər qrupu Qrupun qudvilə nəzarət etdiyi ən aşağı səviyyəni əks etdirir və əməliyyat seqmentindən böyük olur.

Qudvilin dəyərsizləşməsi ən azı ildə bir dəfə, həmçinin onun mümkün dəyərsizləşməsi üzrə əlamətlərin mövcud olduğu bütün hallarda Qrup tərəfindən qiymətləndirilir. Qudvilin balans dəyəri onun olan bərpa edilə bilən dəyəri ilə müqayisə edilir. Bərpa edilə bilən dəyər istifadə dəyəri və satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyər arasında daha yüksək olan dəyərdir. Hər hansı dəyərsizləşmə dərhal xərc kimi tanınır və sonradan bərpa edilmir.

Tərkibində qudvil olan pul vəsaitləri yaradan vahidin fəaliyyətinin bir hissəsi dayandırılarkən yaranan gəlir və ya zərərin tanınmasında həmin dayandırılmış fəaliyyəltə bağlı olan qudvilin balans dəyəri nəzərə alınmalıdır. Qudvilin yeni balans dəyəri pul vəsaitləri yaradan vahidin dayandırılmış və davam edən fəaliyyətlərinin müvafiq dəyərlərinin nisbətində nəzərə alınaraq hesablanır.

Qudvildən başqa digər qeyri-maddi aktivlər. Qudvildən başqa, Qrupun qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatı, patentlər, ticarət nişanları və lisenziyalardan ibarətdir.

Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar, patentlər və ticarət nişanları onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır.

Qrup tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məs, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir.

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya olunur:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Proqram təminatı üzrə lisenziyalar	3 il
Digər lisenziyalar	5-7 il

Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə, onların balans dəyəri istifadə dəyəri və satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri arasında daha böyük olan dəyərə silinir.

Mənfəət vergisi. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq əks etdirilir. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan əməliyyatlara aid olan vergilər sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Cari il üzrə mənfəət vergisi. Cari vergilər cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya vergi orqanları tərəfindən geri qaytarılacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi. Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlk uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanır (müəssisələrin birləşməsi halları istisna olmaqla). Qudvilin ilkin tanınmasından yaranan müvəqqəti fərqlər və daha sonra vergi tutulan mənfəəti azaltmayan qudvil ilə əlaqədar təxirə salınmış vergi öhdəlikləri qeydə alınmır. Təxirə salınmış vergi qalıqları qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri müvəqqəti fərqlərin geri qaytarılması, kifayət qədər vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri cari vergi aktivləri və vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hüquq mövcud olduqda, eləcə də təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri vergiyə cəlb edilən eyni və ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən eyni vergi orqanına ödənilmiş vergiyə aid olduqda və bu zaman hesablaşmaları əvəzləşdirmə yolu ilə aparmaq niyyəti mövcud olduğu halda əvəzləşdirilə bilər. Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız Qrupun ayrı-ayrı müəssisələri arasında əvəzləşdirilir.

Qrup törəmə müəssisələrin dividendləri və ya onların satışından əldə edilən gəlirlərə tətbiq edilən vergilər üzrə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasına nəzarət edir. Rəhbərliyin yaxın gələcəkdə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasını gözlədiyi hallar istisna olmaqla, Qrup belə müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi öhdəliklərini tanımır.

Gəlirlərin tanınması. Gəlirlər ödənilmiş və ya ödəniləcək məbləğlərin ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilir və bütün güzəştlər, geri qaytarılmış mallar və ƏDV çıxılmaqla, göstərilmiş xidmətlərə görə alınacaq vəsaitləri əks etdirir. Qrup gəlirin məbləği etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə, gələcək iqtisadi səmərənin müəssisəyə daxil olması ehtimal edildikdə və Qrupun aşağıda göstərilən bütün fəaliyyət növləri xüsusi meyarlara uyğun olduqda gəliri tanıyır. Barter əməliyyatı ilə əldə edilmiş malların ədalətli dəyərini etibarlı şəkildə qiymətləndirmək mümkün olmadıqda, gəlir göstərilmiş xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə ölçülür. Qrupun gəlirləri Azərbaycan Respublikası və digər ölkələr arasında telefon, teleqraf, teleks kanallarının yaradılması, xarici operatorlar ilə beynəlxalq telekommunikasiya üçün istifadə edilən qiymətlərin müəyyən edilməsi və koordinasiyası, eləcə də telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılmasından yaranır.

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Xidmətlərin satışı. Xidmətlərin realizasiyası müəyyən əməliyyatın tamamlanma dərəcəindən asılı olaraq həmin xidmətlərin göstərildiyi uçot dövründə tanınır. Tamamlanma dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin ümumi göstərilməli olan xidmətlərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

Qabaqcadan ödənişlər. Qabaqcadan ödənişlər dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla maya dəyərində uçota alınır. Qabaqcadan ödənişə aid olan mal və xidmətlərin bir ildən sonra əldə edilməsi gözlənildikdə və ya qabaqcadan ödəniş, ilkin uçot zamanı uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilən aktivə aid olduqda, qabaqcadan ödəniş uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilir. Aktivlərin alınması üçün qabaqcadan ödənişlər, Qrupun həmin aktiv üzrə nəzarəti əldə etdiyi halda və həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Qrupa daxil olması ehtimal edildikdə, həmin aktivin balans dəyərində köçürülür. Digər qabaqcadan ödənişlər qabaqcadan ödənişlərə aid olan mal və xidmətlər əldə edildikdə mənfəət və ya zərəre silinir. Qabaqcadan ödənişlərə aid olan aktivlər, mal və xidmətlərin əldə edilməyəcəyinə dair əlamət mövcud olduqda, qabaqcadan ödənişin balans dəyəri silinir və müvafiq dəyersizləşmə üzrə zərəre il üzrə mənfəət və zərəre aid edilir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya edilmiş dəyerdə qeyd alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövrüdə müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analogi əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərində əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəsinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yeni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yeni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yeni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyersizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində daxil edilir.

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərler istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınması və qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri.

Kreditlər və debitor borcları Qrupun yaxın dövrdə satmaq niyyəti olduğu aktivlərdən başqa, müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilməklə şərtli sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Qrupun kreditləri və debitor borclarına maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən "debitor borcları" və "pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri" aiddir.

Qrupun maliyyə aktivlərinə pul vəsaitləri, pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və debitor borcları daxildir.

Sonrakı qiymətləndirmə. Maliyyə aktivlərinin sonrakı qiymətləndirilməsi onların təsnifatından asılıdır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri banklarda və kassada olan pul vəsaitləri, eləcə də ödəmə müddəti üç aydan artıq olmayan digər qısamüddətli yüksək likvidli investisiyalardan ibarətdir.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın hazırlanması məqsədi üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri yuxarıda göstərilmiş pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən mövcud bank overdraftlarını çıxmaqla müəyyən edilir.

Debitor borcları. Debitor borcları bütün ümitsiz məbləğlər üzrə ehtiyat çıxılmaqla hesab-fakturanın ilkin məbləğində tanınır və uçota alınır. Debitor borclarının ilkin şərtlərinə uyğun olaraq Şirkətin bütün alınacaq məbləğləri toplaya bilməyəcəyinə dair obyektiv sübut olduğu halda ümitsiz borclar üzrə ehtiyat yaradılır. İi ərzində ehtiyatda dəyişiklik mənfəət və ya zərər vasitəsilə tanınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Qrup maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda.

Nəzarət qarşı tərəfin satışa əlavə məhdudiyətlər qoymadan aktivi tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Amortizasiya olunmuş dəyerdə tanınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Dəyərsizləşmə üzrə zərərler maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə ("zərər hadisəsi") nəticəsində yarandıqda və bu zərər hadisəsi maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğine və vaxtına etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən təsir göstərdikdə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Qrup əhəmiyyətli olub-olmamasından asılı olmayaraq, fərdi şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olmadığı qənaətinə gələrsə, həmin aktivi analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşməsini məcmu şəkildə təhlil edir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsini müəyyən edərək Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçməsi statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

- qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzleşməsi və bunun Qrupun qarşı tərəf haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- borcalana təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan dəyərsizləşmiş maliyyə aktivi ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılırsa və ya bu şərtlər qarşı tərəfin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişərsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. Şərtlərinə yenidən baxılmış aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı risk və faydalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişərsə, yeni aktiv ədalətli dəyərlə tanınır. Bu, adətən ilkin və yeni gözlənilən nağd pul axınlarının cari dəyərləri arasındakı fərq əhəmiyyətli olduqda müşahidə olunur.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəketinin cari dəyərinə (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərlər istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlər ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivi üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəketinin cari dəyərinin hesablanması girovun əldə edilməsi və satılması xərcləri çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəketini əks etdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə bərpə edilir.

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə onlar aktivin və ya onun hissəsinin bərpə olunması üçün bütün zəruri prosedurların tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpə edilməsi il üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə üzrə zərərin azaldılması kimi uçota alınır.

Maliyyə öhdəlikləri

İlkin tanınması və qiymətləndirilməsi. Maliyyə öhdəlikləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) maliyyə derivativləri daxil olmaqla, ticarət üçün nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri və (b) digər maliyyə öhdəlikləri. Ticarət üçün nəzərdə tutulan öhdəliklər onların yarandığı dövrdə ədalətli dəyərdəki dəyişiklikləri il üzrə mənfəət və ya zərərdə (maliyyə gəlirləri və ya maliyyə xərcləri kimi) göstərməklə ədalətli dəyərdə qeydə alınır. Digər maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərdə tanınır. Qrupun maliyyə öhdəliklərinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda götürülən "kreditor borcları" aiddir.

Sonrakı qiymətləndirmə. Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi onların təsnifatından asılıdır.

Kreditor borcları və hesablanmış öhdəliklər Qrupa hesab-fakturanın təqdim edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq, alınan mallara və xidmətlərə görə gələcəkdə ödəniləcək vəsaitin ədalətli dəyəri olan maya dəyəri ilə uçota alınır.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması. Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Əgər mövcud maliyyə öhdəliyi eyni kreditor tərəfindən çox fərqli şərtlərlə başqası ilə əvəz edilərsə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, bu cür dəyişiklik və ya əvəzedilmə ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərq məcmu gəlir haqqında hesabatda öz əksini tapır.

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin əvəzləşdirilməsi. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktiv realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Qrup aktivin dəyərsizləşmə bilməsi göstəricisinin olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparılır. Belə bir göstərici olanda və ya aktivlə bağlı illik dəyərsizləşmə yoxlaşmasının aparılmasına ehtiyac olanda, Qrup aktivin bərpa edilə bilən dəyərini müəyyən edir. Digər aktivlərdən və aktivlər qruplarından müstəqil qaydada pul vəsaitlərinin hərəkətlərini yaratmayan aktiv istisna olmaqla, aktivin bərpa oluna bilən dəyəri aktivin və ya pul vəsaitlərinin hərəkətlərini yaradan vahidin (PVHYV) ədalətli dəyərindən onun satış və istifadə dəyərini çıxmaqla müəyyən edilmiş ən yüksək məbləğə bərabərdir və ayrı-ayrı aktivlər üçün müəyyən edilir. Aktivin və ya PVHYV balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərindən artıq olduğu hallarda aktiv dəyərsizləşmiş hesab edilir və bərpa edilə bilən dəyərində qədər silinir. İstifadə dəyərini müəyyən edərkən proqnozlaşdırılan gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətləri pulun vaxt dəyərini cari bazar qiymətləndirməsini və aktivlərə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki diskont dərəcəsindən istifadə etməklə diskont edilir. Satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyər müəyyən edilərkən mövcud olan son bazar əməliyyatları (əgər varsa) nəzərə alınır. Belə əməliyyatlar müəyyən edilə bilinməsə, münasib qiymətləndirmə modeli istifadə olunur. Bu hesablamalar qiymətləndirmə əmsalları, birjada satılan töremə şirkətlərin səhmlərinin birja qiymətləri və ya ədalətli dəyər digər mövcud göstəriciləri ilə təsdiqlənir.

Əvvəlcədən yenidən qiymətləndirilmiş əmlak üzrə yenidən qiymətləndirmənin digər məcmu gəlirdə əks etdirilməsi istisna olmaqla, əməliyyatlar üzrə dəyərsizləşmə zərərləri (mal-material ehtiyatlarının dəyərsizləşməsi də daxil olmaqla) məcmu gəlir haqqında hesabatda dəyərsizləşən aktivin funksiyasına uyğun xərc kateqoriyalarında əks etdirilir. Bu halda dəyərsizləşmə həmçinin əvvəlki yenidən qiymətləndirmənin məbləğində digər məcmu gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qudvili çıxmaqla aktivlər üçün hər hesabat tarixində əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərərlərinin artıq mövcud olmaması və ya azalmasını göstərən əlamətin olub-olmaması baxımından qiymətləndirilir. Belə əlamət mövcud olarsa, Qrup aktivin və ya PVHYV-in bərpa edilə bilən dəyərini qiymətləndirir. Əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri yalnız son dəyərsizləşmə zərəri tanındıqdan sonra aktivin bərpa edilə bilən dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş fərziyyələrdə dəyişiklik baş verdiyi halda silinir. Bu silinmə elə məhdudlaşdırılır ki, aktivin balans dəyəri nə onun bərpa edilə bilən dəyərindən, nə də əvvəlki illərdə aktiv üzrə dəyərsizləşmə zərəri tanınmadığı halda müəyyən edilmiş balans dəyərindən (köhnəlməni çıxmaqla) artıq olmasın. Belə silinmə məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır, lakin aktiv yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle uçota alınanda, silinmə yenidən qiymətləndirmə artımı kimi əks etdirilir.

Əlavə dəyər vergisi. Satışdan hesablanan əlavə dəyər vergisi aşağıdakılardan daha tez baş verən əməliyyatın tarixində vergi orqanlarına ödənilir: (a) alıcılar tərəfindən borclar ödənildikdə və ya (b) mal və ya xidmətlər alıcılara təqdim olunduqda. Ödənilmiş ƏDV məbləğləri vergi hesab fakturaları alındıqdan sonra satışdan hesablanan əlavə dəyər vergisi ilə əvəzləşdirilə bilər. Vergi orqanları ƏDV-nin xalis məbləğdə ödənilməsinə icazə verir. Satış və alış üzrə ƏDV maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə qeydə alınır və maliyyə hesabatında ayrıca olaraq aktiv və öhdəlik kimi göstərilir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat debitor borcununun ƏDV-si daxil olmaqla ümumi məbləğində qeydə alınır.

Sosial sığorta və pensiya ödənişləri. Azərbaycan Respublikasının dəyişiklik edilmiş "Sosial sığorta haqqında" Qanununa müvafiq olaraq, Qrup Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ("Dövlət Fondu") Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları olan öz işçiləri üçün ödənişlər etməlidir.

Qrupun sosial sığorta ödənişləri 2015-ci və 2014-cü illərdə yerli mühasibat qeydlərində göstərilən əmək haqqı fondunun 22%-ni təşkil etmişdir. Bundan əlavə, işçilər öz əmək haqlarının 3%-i həcmində Dövlət Fonduna ödəmələr etməlidirlər. Qrupdan öz işçilərinə pensiya və ya pensiyaya çıxdıqdan sonra hər hansı ödəniş etmək tələb edilmir.

3. Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar. Hazırkı maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün tərəflər bu halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsinə mühüm təsir göstərmək iqtidarında olsun. Hər bir potensial əlaqəli tərəflə münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə yönəldilir.

Əlaqəli tərəflər əlaqəli olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər. Əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılmaya bilər. Öz xüsusiyyətinə görə əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlar hesab oluna bilməz.

Nizamnamə kapitalı və digər kapital ehtiyatları. Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Yeni səhmlərin emissiyası ilə birbaşa əlaqəli olan əlavə xərclər kapitalda daxilolmaların azalması kimi (vergi çıxılmaqla) göstərilir. Əlavə ödənilmiş kapital Qrupun səhmdarları tərəfindən əlavə kapital qoyuluşlarını əks etdirir. Hər hansı dividend ödənişi, əhəmiyyətli təsir və ya nəzarət olmayan ümumi nəzarət altında olan digər müəssisələrə investisiya məqsədilə kapital qoyuluşlarındakı azalmalar konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda kapitalın azalması kimi tanınır. Bu azalmalar üçün kapital kifayət etmədikdə, yerdə qalan məbləğ bölüşdürülməmiş mənfəətin azalması hesabına tanınır.

Dividendlər. Dividendlər elan və təsdiq edildikləri dövrdə öhdəlik kimi qeydə alınır və kapitaldan çıxılır. Hesabat dövründən sonra, lakin maliyyə hesabatlarının təsdiqlənməsindən əvvəl elan edilmiş dividendlər haqqında məlumat "hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr" qeydində açıqlanır.

4. Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Qrup növbəti maliyyə ili ərzində konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Qudvil üzrə dəyərsizləşmənin təxmin edilməsi. Qrup qudvil üzrə dəyərsizləşməni ən azı ildə bir dəfə qiymətləndirir. Pul vəsaitləri yaradan vahidlərin bərpə edilə bilən dəyəri ədalətli dəyərin hesablanmasına əsasən müəyyən edilir. Bu hesablamalar Qeyd 23-də göstərilirdi kimi, təxminlərin istifadəsini tələb edir.

Cari vergilər. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlər və tez-tez edilən dəyişikliklərlə səciyyələnir. Bundan əlavə, Qrupun əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh rəhbərliyin şərhinə üst-üstə düşməyə bilər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyatlara qarşı iddialar irəli sürə və Qrupun müəssisələrinə əlavə əhəmiyyətli ola biləcək vergi, cərimə və faiz hesablanabilir. Vergi və gömrük orqanları yoxlama ilindən əvvəlki üç təqvim ili üzrə vergi öhdəlikləri ilə bağlı yoxlama apara bilər. Müəyyən hallarda yoxlamalar daha uzun müddəti əhatə edə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, Qrup 31 dekabr 2015-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyi düzgün şərh edir və Şirkətin vergi, valyuta və gömrük mövqelərinin müdafiə edilməsi mümkün olacaqdır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivinin tanınması. Tanınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivləri vergi tutulan gəlirlərdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə oluna bilən mənfəət vergisi məbləğlərini əks etdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır. Bu, gələcəkdə bərpə edilməsi gözlənilən müvəqqəti fərqlərdən və çıxılmaların istifadə edilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcudluğundan asılıdır. Gələcəkdə əldə edilməsi ehtimal olunan vergi tutulan gəlirlər və vergi faydası rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və sonrakı ekstrapolyasiya nəticələrinə əsasən müəyyən edilir. Biznes planı rəhbərliyin tətbiq olunan şəraitə münasib olan gözləntilərinə əsaslanır.

4. Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr (davamı)

Alışdan sonra törəmə müəssisələrin bölüşdürülməmiş mənfəəti üzrə təxirə salınmış vergi. Təxirə salınmış vergilər alışdan sonrakı bölüşdürülməmiş mənfəət və törəmə müəssisələrin alışdan sonrakı ehtiyatlarındakı digər hərəkətlər üzrə o zaman hesablanır ki, Qrup törəmə müəssisələrin dividend siyasətinə nəzarət etməsin və bu fərqlər gələcəkdə dividendlər hesabına və ya başqa formada azalması.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Aktivlərin balans dəyərinin bərpa oluna bilinməyəcəyini əks etdirən hadisələr və ya şəraitə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı əlamətlərin olub-olmamasını müəyyən edir. Digər qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilməyən balans dəyərinə dair əlamətlər mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

Debitor borcları. Debitor borcları ümitsiz hesablar kimi müəyyən edilmiş hesablar üzrə ehtiyatı çıxmaqla göstərilir. Şirkət ümitsiz borclar üzrə ehtiyatı rəhbərlik tərəfindən debitor borcları hesablarının təhlili və həmin hesab qalıqları üzrə pozuntu ehtimalının qiymətləndirilməsi əsasında təmin edir.

Əmlak və avadanlıqların faydalı istifadə müddəti. Əmlak və avadanlıqların faydalı istifadə müddətinin müəyyən edilməsi oxşar aktivlər ilə bağlı mövcud təcrübəyə əsasən peşəkar mülahizələr tətbiq etməklə aparılmışdır. Belə aktivlərlə bağlı gələcək iqtisadi faydalar əsasən onların istifadəsi nəticəsində əldə ediləcəkdir. Lakin avadanlığın texniki və kommersiya baxımından köhnəlməsi və aşınması kimi digər amillər bu aktivlərlə bağlı iqtisadi faydaların azaldılmasına gətirib çıxarır. Rəhbərlik aktivlərin cari texniki vəziyyətini və bu aktivlərin Qrupa iqtisadi fayda gətirəcəyi təxmin edilən dövrü nəzərə alaraq, əsas vəsaitlərin qalan faydalı istifadə müddətini müəyyən edir. Bu zaman aşağıdakı əsas amillər nəzərə alınır: (a) aktivlərin gözlənilən istifadə müddəti; (b) istismar göstəriciləri və texniki xidmət qaydalarından asılı olan gözlənilən fiziki köhnəlmə və aşınma; və (c) bazar şərtlərindəki dəyişikliklər nəticəsində avadanlığın texnoloji və kommersiya baxımından köhnəlməsi və aşınması. Qiymətləndirmələr əvvəlki təxminlərdən fərqlənsə, dəyişikliklər BMS 8-ə “Uçot siyasətləri, uçot təxminlərində dəyişikliklər və səhvlər” uyğun olaraq uçota alınır.

Şərti öhdəliklər. Öz xüsusiyyətinə görə şərti öhdəliklər yalnız bir və ya bir neçə gələcək hadisə baş verəndə yerinə yetirilə bilər. Şərti öhdəliklərin qiymətləndirilməsi gələcək hadisələrin nəticələri ilə bağlı əhəmiyyətli fərziyyələrin və mühakimənin tətbiqi ilə seçiyələnir.

5. Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2016-cı il tarixindən qüvvəyə minmiş, lakin Qrupa əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

- BMHS 14, Tənzimlənən tariflər üzrə həyata keçirilən fəaliyyət ilə bağlı təxirə salınmış ödənişlər (2014-cü ilin yanvar ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Birgə fəaliyyətdə iştirak paylarının əldə edilməsi üzrə əməliyyatların uçotu – BMHS 11-ə Dəyişikliklər (6 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Amortizasiyanın hesablanması üsulları ilə bağlı açıqlama - BMS 16 və BMS 38-ə dəyişikliklər (12 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Kənd təsərrüfatı: Məhsul verən bitkilər – BMS 16 və BMS 41-ə dəyişikliklər (30 iyun 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Ayrıca maliyyə hesabatlarında iştirak payı metodu – BMS 27-yə dəyişikliklər (12 avqust 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- 2014-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (25 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Məlumatların açıqlanması – BMS 1-ə dəyişikliklər (2014-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Investisiya şirkətləri üçün konsolidasiya tələbi ilə bağlı istisnanın tətbiqi - BMHS 10, BMHS 12 və BMS 28-ə dəyişikliklər (2014-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

6. Yeni Uçot Qaydaları

1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Qrup tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 9 “Maliyyə Aletləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə” (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər.
- Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə də uyğun gəlirsə, amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alın bilər. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Tərkibində nağd pul axınları olmayan və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətlən dirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri). Qeyri-törəmə alətlərin tərkibində olan törəmə maliyyə alətləri müvafiq maliyyə aktivlərində ayrıca göstərilir və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinin şərtlərinə uyğunluq qiymətləndirilərkən nəzərə alınır.
- Pay alətlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir. Lakin pay aləti satış üçün nəzərdə tutulmadıqda, rəhbərlik ədalətli dəyerdəki dəyişiklikləri sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağlı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyerdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişiklikləri effektini sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.
- BMHS 9 dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan “üç mərhələli” yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq GKZ-yə (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğu bütün dövr ərzində GKZ-yə) bərabər olan zərərləri birbaşa tanımalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyərsizləşmə 12 aylıq GKZ deyil, kreditin qüvvədə olduğu bütöv müddətə uyğun GKZ əsasında qiymətlən dirilir. Bu modelə lizinq və debitor borcları üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün sadələşdirilmiş təlimatlar da daxildir.
- Hecinq uçotunu risklərin idarə edilməsi ilə daha sıx əlaqələndirmək üçün uçot ilə bağlı tələblərə dəyişikliklər edilmişdir. Hazırda standart makrohecinq hallarının uçotunu nəzərdə tutmadığına görə, o, şirkətlərə BMHS 9-da təsvir edilən hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və BMS 39-un bütün heclərə tətbiqini davam etdirmək kimi uçot siyasəti arasında seçim imkanı verir.

Hazırda Qrup yeni standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

6. Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

BMHS 15 “Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir” (28 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın təqdim etdiyi əsas prinsipə görə gəlir mal və xidmətlər müştəriyə ötürüldüyü zaman əməliyyat qiyməti ilə tanınmalıdır. Birlikdə satılan mal və xidmətlərdən yaranan gəlir hər bir mal və ya xidmət üzrə ayrıca tanınmalı, təklif edilən endirim və güzəştlər müvafiq olaraq həmin mal və xidmətlər üzrə bölüşdürülməlidir. Ödəniş hər hansı səbəbə görə dəyişərsə və bu zaman məbləğin dəyişmə riski əhəmiyyətli olmazsa, məbləğin minimal hissəsi tanınmalıdır. Müştərilər ilə müqavilələrin təmin edilməsi ilə bağlı xərclər kapitallaşdırılmalı və müqavilədən faydaların əldə edildiyi müddət ərzində amortizasiya edilməlidir. Hazırda Qrup yeni standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

“Məlumatların açıqlanması” – BMS 1-ə dəyişikliklər (2014-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu Standarta edilmiş dəyişikliklər əhəmiyyətlik anlayışına aydınlıq gətirir və BMHS ilə açıqlanması tələb olunan məlumatların əhəmiyyətli olmadığı halda, müəssisənin belə açıqlama vermək məcburiyyətində olmadığını izah edir. Bu dəyişiklik belə açıqlamaların BMHS üzrə müəyyən tələblər və ya minimal açıqlama tələbləri ilə nəzərdə tutulduğu halda da tətbiq edilir. Bundan əlavə, Standarta maliyyə hesabatlarında aralıq cəm məbləğlərinin əks etdirilməsinə dair yeni təlimat daxil edilmişdir. Bu təlimata əsasən aralıq cəm məbləğləri (a) BMHS-ə uyğun olaraq qiymətləndirilmiş və tanınmış sətir maddələrindən ibarət olmalı; (b) aralıq cəm məbləğlərinə daxil olan maddələri aydın və anlaşılan şəkildə ifadə etməli; (c) dövrlər üzrə ardıcıl göstərilməli; və (d) belə məbləğlərin təqdimatına BMHS ilə tələb olunan aralıq cəm və cəm maddələrinə nisbətən daha çox diqqət yetirilməməlidir. Hazırda Fond yeni standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir. Hazırda Qrup bu standarta edilmiş dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

“Reallaşdırılmamış zərərlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması” – BMS 12-yə dəyişikliklər (2016-cı ilin yanvar ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu Standarta edilmiş dəyişikliklər borc alətləri ilə bağlı reallaşdırılmamış zərərlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması tələblərinə aydınlıq gətirir. Müəssisələr pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılması nəticəsində borc alətləri ilə bağlı yaranan reallaşdırılmamış zərərlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərini bazar faiz dərəcələri ilə tanınmalıdır (həmin borc alətinin həтта ödəniş tarixində saxlanması və vergilərin əsas borcların qaytarılmasından sonra ödənilməsi təxmin edilərsə). Təxirə salınmış vergi aktivləri ilə bağlı iqtisadi səmərə həmin gəlirlər üzrə vergi ödəmədən borc alətinin sahibinin gələcəkdə mənfəət əldə etməsi (diskontlaşdırmanın təsirini nəzərə almaqla) imkanından yararlanır. Hazırda Qrup bu standarta edilmiş dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

6. Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

Qəbul edildikdən sonra aşağıdakı digər yeni uçot qaydalarının Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir:

- Investor tərəfindən aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi – BMHS 10 və BMS 28-ə dəyişikliklər (11 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və BMUSŞ tərəfindən müəyyən ediləcək tarixdə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- BMHŞK 22 – Xarici valyutada əməliyyatlar və qabaqcadan ödənişlər (8 dekabr 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Səhm əsasında ödənişlər, BMHS 2-yə dəyişikliklər (20 iyun 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Investisiya mülkiyyətinə/mülkiyyətindən köçürmələr, BMS 40-a dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- BMHS 16, Lizinq (13 yanvar 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Məlumatların açıqlanması, BMS 7-yə dəyişikliklər (29 yanvar 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- 2014-2016-cı illər üzrə BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (8 dekabr 2016-cı il tarixində dərc edilmişdir və BMHS 12-yə edilmiş dəyişikliklərin tətbiqi üçün 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir, BMHS 1 və BMS 28-ə edilmiş dəyişikliklərin tətbiqi üçün isə üçün 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərhlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

"Azin Telecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

7. Əmlak və Avadanlıqlar

2015 və 2014-cü illər üzrə əmlak və avadanlıqların balans dəyəri üzrə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

Azərbaycan Manatı ilə	Telekommunikasiya avadanlıqları	Binalar və infrastruktur	Nəqliyyat vasitələri	Kompüter və digər avadanlıqlar	Mebel və ofis avadanlıqları	Başqa çatdırılmamış tikililər	Digər	Cəmi əmlak və avadanlıqlar
1 yanvar 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	1,732,752	625,557	465,174	2,230,225	190,485	1,977,200	31,334	7,252,727
Yığılmış amortizasiya	(316,500)	(271,832)	(345,309)	(988,830)	(138,222)	-	(27,737)	(2,088,430)
1 yanvar 2014-cü il tarixinə balans dəyəri (audit olunmamış)	1,416,252	353,725	119,865	1,241,395	52,263	1,977,200	3,597	5,164,297
Əlavələr	307,512	211,194	233,886	855,175	42,359	2,977,109	207,403	4,834,638
Silinmələr	-	-	(153,941)	(213,428)	(17,135)	-	(21,208)	(405,712)
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	-	-	114,993	106,467	16,412	-	16,929	254,801
Amortizasiya xərci	(93,140)	(15,252)	(80,471)	(253,033)	(9,215)	-	(645)	(451,756)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri (audit olunmamış)	1,630,624	549,667	234,332	1,736,575	84,684	4,954,309	206,076	9,396,268
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	2,040,264	836,751	545,119	2,871,972	215,709	4,954,309	217,529	11,681,653
Yığılmış amortizasiya	(409,640)	(287,084)	(310,787)	(1,135,396)	(131,025)	-	(11,453)	(2,285,385)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri (audit olunmamış)	1,630,624	549,667	234,332	1,736,575	84,684	4,954,309	206,076	9,396,268
Əlavələr	20,065	3,615,822	-	1,446,466	202,105	2,127,437	714	7,412,609
Silinmələr	-	-	-	(1,078,162)	(131,634)	-	(1,345)	(1,211,141)
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	-	-	-	526,938	71,953	-	2,184	601,075
Amortizasiya xərci	(86,620)	(128,158)	(60,941)	(334,097)	(13,111)	-	(423)	(623,350)
Yeni əldə edilmiş törəmə müəssisənin əmlak və avadanlıqlarının ilkin dəyəri	18,470,020	923,455	61,546	624,989	179,333	36,492	5,845	20,301,680
Yeni əldə edilmiş törəmə müəssisənin əmlak və avadanlıqlarının yığılmış amortizasiyası	(18,229,850)	(727,071)	(61,546)	(623,160)	(170,425)	-	(4,771)	(19,816,823)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri	1,804,239	4,233,715	173,391	2,299,550	222,905	7,118,238	208,280	16,060,318
31 dekabr 2015-ci il tarixinə ilkin dəyər	20,530,349	5,376,028	606,665	3,865,265	465,513	7,118,238	222,743	38,184,801
Yığılmış amortizasiya	(18,726,110)	(1,142,313)	(433,274)	(1,565,715)	(242,608)	-	(14,463)	(22,124,483)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri	1,804,239	4,233,715	173,391	2,299,550	222,905	7,118,238	208,280	16,060,318

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

7. Əmlak və Avadanlıqlar (davamı)

Başa çatdırılmamış tikililər

Başa çatdırılmamış tikililərə 2016-cı ildə fəaliyyətə başlamış Data Mərkəzinin yaradılması ilə bağlı xərclər daxildir.

8. Qeyri-Maddi Aktivlər

2015-ci və 2014-cü illər üzrə qeyri-maddi aktivlərin ilkin dəyəri və yığılmış amortizasiyası üzrə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Program təminatı üzrə lisenziyalar	Digər	Cəmi
1 yanvar 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	1,699,438	569,282	2,268,720
Yığılmış amortizasiya	(1,216,883)	(121,033)	(1,337,916)
1 yanvar 2014-cü il tarixinə balans dəyəri (audit olunmamış)	482,555	448,249	930,804
Əlavələr	146,954	59,589	206,543
Amortizasiya xərci	(172,680)	(63,658)	(236,338)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri (audit olunmamış)	456,829	444,180	901,009
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	1,846,392	628,871	2,475,263
Yığılmış amortizasiya	(1,389,563)	(184,691)	(1,574,254)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri (audit olunmamış)	456,829	444,180	901,009
Əlavələr	47,607	39,226	86,833
Amortizasiya xərci	(58,750)	(58,864)	(117,614)
Yeni əldə edilmiş törəmə müəssisənin qeyri-maddi aktivlərinin ilkin dəyəri	1,908,152	214,066	2,122,218
Yeni əldə edilmiş törəmə müəssisənin qeyri-maddi aktivlərinin yığılmış amortizasiyası	(1,644,126)	(214,067)	(1,858,193)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri	709,712	424,540	1,134,252
31 dekabr 2015-ci il tarixinə ilkin dəyər	3,802,151	882,163	4,684,314
Yığılmış amortizasiya	(3,092,439)	(457,622)	(3,550,061)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri	709,712	424,541	1,134,253

9. Pul Vəsaitləri və onların Ekvivalentləri

31 dekabr tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
Nağd pul	42,445	10
Tələb edilənədək bank qalıqları	1,732,759	577,789
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(309,972)	-
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,465,232	577,799

Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat "Trust Bank" və digər banklarda müvafiq olaraq yerləşdirilmiş 281,458 AZN və 28,514 AZN məbləğində cari hesab qalıqları üzrə hesablanmışdır.

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

9. Pul Vəsaitləri və onların Ekvivalentləri (davamı)

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
AZN ilə ifadə edilmiş nağd pul	42,444	10
AZN ilə ifadə edilmiş tələb edilənədək bank qalıqları	153,390	389,177
ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş tələb edilənədək bank qalıqları	1,229,032	145,647
Avro ilə ifadə edilmiş tələb edilənədək bank qalıqları	40,364	19,782
İngilis funt sterlinqi ilə ifadə edilmiş tələb edilənədək bank qalıqları	1	2,002
Rus rublu ilə ifadə edilmiş tələb edilənədək bank qalıqları	-	21,181
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,465,231	577,799

31 dekabr tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
	Tələb edilənədək bank qalıqları	Tələb edilənədək bank qalıqları
Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş		
- Ba3 (mənfi proqnoz) (Moody's)	107,644	205,900
- A1 (sabit proqnoz) (Moody's)	-	281,458
Reytinqsiz ən böyük Azərbaycan banklarında	1,315,143	90,431
Cəmi	1,422,787	577,789

10. Debitor Borcları

31 dekabr tarixinə debitor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
Debitor borcları		
Sair maliyyə debitor borcları	26,210,096	25,121,898
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	645,653	1,394,742
	(12,488,899)	(3,205,182)
Cəmi debitor borcları	14,366,850	23,311,458

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, debitor borcların 6,752,420 AZN-lik hissəsi (2014: 10,956,385 AZN) xarici valyutada ifadə edilmişdir ki, bunun da 94% faizini ABŞ dolları (2014: 98%) təşkil edir.

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

10. Debitor Borcları (davamı)

Debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəketi aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
	Debitor borcları	Debitor borcları
1 yanvar tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	3,205,182	-
II ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın yaradılması	12,488,899	3,205,182
II ərzində ümitsiz borclar kimi silinmiş məbləğlər	(3,205,182)	-
31 dekabr tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	12,488,899	3,205,182

Debitor borcların kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	31 dekabr 2015		31 dekabr 2014 (audit olunmamış)	
	Debitor borcları	Sair maliyyə debitor borcları	Debitor borcları	Sair maliyyə debitor borcları
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>				
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
Dövlət idarələri	138,889	210,287	137,704	454,263
İri şirkətlər	9,171,352	4,317	8,298,407	9,326
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	9,310,241	214,604	8,436,111	463,589
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>				
- ödənişi 30 gündən az gecikdirilmiş	70,140	5,557	69,542	12,004
- ödənişi 30-90 gün gecikdirilmiş	70,617	205,215	70,015	443,306
- ödənişi 91-180 gün gecikdirilmiş	684,781	9,644	678,940	20,833
- ödənişi 181-360 günədək gecikdirilmiş	460,995	61,530	387,144	132,917
- ödənişi 360 gündən çox gecikdirilmiş	2,682	1,683	2,659	3,636
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	1,289,215	283,629	1,208,300	612,696
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş debitor borclar (ümumi məbləğ)</i>				
- ödənişi 30 gündən az gecikdirilmiş	90,984	-	90,208	-
- ödənişi 30-90 gün gecikdirilmiş	9,576,655	43,481	9,494,969	93,928
- ödənişi 91-180 gün gecikdirilmiş	779,700	36,091	773,049	77,964
- ödənişi 181-360 günədək gecikdirilmiş	25,633	20,205	25,414	43,647
- ödənişi 360 gündən çox gecikdirilmiş	5,137,669	47,642	5,093,846	102,919
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	15,610,641	147,419	15,477,486	318,458
Cəmi debitor borcları	26,210,097	645,652	25,121,897	1,394,743
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(12,397,186)	(91,713)	(3,085,684)	(119,498)
Cəmi	13,812,911	553,939	22,036,213	1,275,245

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

11. Sair Uzunmüddətli Aktivlər

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
Alınacaq ƏDV		
Sair uzunmüddətli aktivlər	16,490,964	16,808,871
İstifadəsi məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	233,214	46,881
	29,435	6,410
Cəmi sair uzunmüddətli aktivlər	16,753,613	16,862,162

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV təchizatçılara ödənilmiş, sonra isə Qrupun gəlirlərindən vergi orqanlarına ödəniləcək ƏDV və ya digər vergilərlə gələcəkdə dərhal əvəzləşdiriləcək ƏDV məbləğlərindən ibarətdir.

12. Sair Cari Aktivlər

31 dekabr tarixinə sair cari aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV	1,709,445	1,285,393
Cəmi sair cari aktivlər	1,709,445	1,285,393

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV əvvəlcə təchizatçılara ödəniləcək, sonra isə Qrupun gəlirlərindən vergi orqanlarına ödəniləcək ƏDV və ya digər vergilərlə gələcəkdə əvəzləşdiriləcək ƏDV məbləğlərindən ibarətdir.

13. Nizamnamə Kapitalı

Azərbaycan Manatı ilə	Tədavüldə olan səhmlərin sayı	Adi səhmlər	Cəmi
1 yanvar 2014-cü il tarixinə (audit olunmamış)	2	8,146	8,146
31 dekabr 2014-cü il tarixinə (audit olunmamış)	2	8,146	8,146
31 dekabr 2015-ci il tarixinə	2	8,146	8,146

Qrupun təsdiq edilmiş nizamnamə kapitalı hər birinin nominal dəyəri 4,073 AZN olan (2014: hər bir səhmin nominal dəyəri 4,073 AZN) 2 ədəd (31 dekabr 2014: 2 ədəd səhm) adi səhmdən ibarətdir. Emissiya edilmiş bütün adi səhmlər tam ödənilmişdir.

31 dekabr 2015-ci və 31 dekabr 2014-cü il tarixlərinə "AzInTelecom" MMC-nin səhmdar strukturu aşağıdakı kimi olmuşdur: Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi – 100%.

14. Kreditor Borcları

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
Kreditor borcları		
Sair kreditorlar	20,445,096	9,083,662
	1,352,655	156,793
Cəmi kreditor borcları	21,797,751	9,240,455

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

14. Kreditor Borcları (davamı)

Kreditor borcların 6,212,348 AZN-lik hissəsi (2014: 54,908 AZN) xarici valyutada ifadə edilmişdir ki, bunun da 99% faizini ABŞ dolları (2014: 100%) təşkil edir.

Kreditor borcların böyük hissəsi göstərilmiş telekommunikasiya xidmətləri və yerli və xarici təchizatçılardan alınmış avadanlıqlara görə ödəniləcək məbləğlərdən ibarətdir. Kreditor borcları üzrə faiz hesablanmır və adətən 30-60 gün ərzində ödənilir.

15. Sair Vergi Öhdəlikləri

	31 dekabr 2015	31 dekabr 2014 (audit olunmamış)
Ödəmə mənbəyində tutulan vergilər	1,066,366	1,794,411
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödəniləcək məbləğlər	228,487	56,184
İşçilərin gəlir vergisi	226,498	212,604
Əmlak vergisi	106,420	106,764
Həmkərlər İttifaqına ödəniləcək məbləğlər	47,833	35,305
Sair vergi öhdəlikləri	1,982,810	2,190,947
Cəmi sair vergi öhdəlikləri	3,658,414	4,396,215

16. Gəlirlər

Qrupun gəlirləri Azərbaycan Respublikası və digər ölkələr arasında telefon, teleqraf, teleks kanallarının yaradılması, xarici operatorlar ilə beynəlxalq telekommunikasiya üçün istifadə edilən qiymətlərin müəyyən edilməsi və koordinasiyası, eləcə də telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılmasından yaranır.

	2015	2014 (audit olunmamış)
Trafikin analizi xidmətlərindən gəlirlər	49,890,290	91,250,622
Sertifikatlaşdırma və kanalların təşkili xidmətlərindən gəlirlər	251,643	621,311
Cəmi gəlirlər	50,141,933	91,871,933

17. Xidmətlərin Maya Dəyəri

31 dekabr tarixində tamamlanan il üzrə satışların maya dəyəri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2015	2014 (audit olunmamış)
Xidmətlərin maya dəyəri	13,944,852	28,904,076
Əmək haqqı və əlaqəli xərclər	723,681	874,921
Köhnəlmə və amortizasiya	380,158	339,309
Cəmi xidmətlərin maya dəyəri	15,048,691	30,118,306

"AzInTelecom" MMC**31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər**
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)**18. Ümumi və İnzibati Xərclər**

31 dekabr tarixində tamamlanan il üzrə ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2015	2014 (audit olunmamış)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	4,756,226	2,414,544
Əmək haqqı və müvafiq xərclər	2,407,476	2,910,605
Reklam xərcləri	1,416,415	3,010,195
Üzvlük haqları	1,098,302	126,303
Təmir xərcləri	563,679	726,405
Peşəkar xərclər	563,060	899,550
Nəqliyyat xərcləri	540,713	521,821
Əmlak və avadanlıqların silinməsi üzrə zərər	504,477	-
Ezamiyyə və təlim xərcləri	491,765	588,414
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	360,806	348,785
Pul vəsaitlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	309,972	-
İcarə xərcləri	215,567	369,812
Mühafizə xərcləri	152,715	120,000
Rabitə xərcləri	146,860	139,473
Bank komissiyaları	126,496	329,317
Ofis xərcləri	104,339	153,674
Kommunal xərclər	59,048	50,559
Sığorta xərcləri	9,112	5,021
Ümitsiz borclar üzrə xərclər	-	3,615,093
Hüquqi xərclər	-	822,994
Sair xərclər	1,257,567	1,828,875
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	15,084,594	18,981,440

İşçi heyəti üzrə xərclərə 473,801 AZN (2014: 572,819 AZN) məbləğində sosial sığorta ödənişləri daxildir.

Debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə 12,488,899 AZN (2014: 3,205,182 AZN) məbləğində ehtiyat konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda ayrıca sətirdə göstərilmişdir.

19. Sair Xərclər

	2015	2014 (audit olunmamış)
"Rabitə" voleybol klubunun əmək haqqı və müvafiq xərcləri	2,848,205	3,443,440
Sair xərclər	319,157	905,613
Cəmi sair xərclər	3,167,362	4,349,053

20. Sair Gəlirlər

31 dekabr tarixində tamamlanan il üzrə sair gəlirlər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2015	2014 (audit olunmamış)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir/(zərər)	13,730,555	(308,548)
Sair gəlirlər	960,314	4,243,328
Cəmi sair gəlirlər	14,690,869	3,934,780

Məzənnə fərqi üzrə gəlirlər xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən yaranan maliyyə gəlirləri istisna olmaqla, Qrupun ABŞ dollarında/Avroda olan bütün digər aktiv və öhdəliklərinin Azərbaycan manatı ilə ifadə edilməsindən yaranan məzənnə fərqlərini əks etdirir.

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

21. Mənfəət Vergisi

31 dekabr tarixində tamamlanan il üzrə mənfəət vergisi xərcinin əsas komponentləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2015	2014 (audit olunmamış)
Cari il üzrə mənfəət vergisi		
Cari il üzrə mənfəət vergisi xərci	4,903,584	6,640,405
Təxirə salınmış vergi krediti	(1,149,551)	(546,938)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	3,754,033	6,093,467

2015-ci və 2014-cü illər ərzində Qrupun mənfəətinə tətbiq edilən vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir.

Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda göstərilir.:

	2015	2014 (audit olunmamış)
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərər)	(8,943,613)	39,152,732
Yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi	20%	20%
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan vergi xərci:	(1,788,722)	7,830,546
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin və ya vergiyə cəlb edilməyən gəlirlərin vergi effekti:		
Tanınmamış digər potensial təxirə salınmış vergi aktivləri	5,616,475	(1,737,079)
Digər	(73,720)	-
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	3,754,033	6,093,467

BMHS və Azərbaycanın yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir.

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

21. Mənfəət Vergisi (davamı)

2015-ci il üzrə bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2015	Mənfəət və ya zərəre xərc/(gəlir) kimi yazılmışdır	31dekabr 2014 (audit olunmamış)
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Uyğun dövrdə uçota alınmayan gəlirlərin tanınması	(2,559,267)	(1,823,826)	(735,441)
Uyğun dövrdə uçota alınmayan xidmətlərin maya dəyərinin tanınması	(218,369)	(218,369)	-
Qabaqcadan ödənişlərin silinməsi	723,018	-	723,018
Əmlak və avadanlıqların silinməsi	89,586	89,586	-
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	3,138,816	2,497,780	641,036
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	61,994	61,994	-
Xarici valyutanın çevrilməsi üzrə zərəre çıxılmaqla gəlirin tanınması	(597,328)	(597,328)	-
ƏDV-nin əvəzləşdirilməyən hissəsinin xərcə silinməsi	839,238	839,238	-
Qeydə alınmamış öhdəliklərin effekti	200,818	200,818	-
Digər	17,983	99,658	(81,675)
Təxire salınmış xalis vergi aktivləri	1,696,489	1,149,551	546,938
Tanınmış təxire salınmış vergi aktivləri	5,071,453	3,789,074	1,364,054
Tanınmış təxire salınmış vergi öhdəliyi	(3,374,964)	(2,639,523)	(817,116)
Təxire salınmış xalis vergi aktivləri	1,696,489	1,149,551	546,938

“AzInTelecom” MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

21. Mənfəət Vergisi (davamı)

2014-cü il üzrə bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2014 (Unaudited)	Mənfəət və ya zərəre xərc/(gəlir) kimi yazılmışdır	31 dekabr 2013 (audit olunmamış)
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Uyğun dövrdə uçota alınmayan gəlirlərin tanınması	(735,441)	(735,441)	-
Qabaqcadan ödənişlərin silinməsi	723,018	723,018	-
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	641,036	641,036	-
Digər	(81,675)	(81,675)	-
Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri	546,938	546,938	-
Tanınmış təxirə salınmış vergi aktivləri			
Tanınmış təxirə salınmış vergi aktivləri	1,364,054	1,364,054	-
Tanınmış təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(817,116)	(817,116)	-
Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri	546,938	546,938	-

Qrupun cari strukturu və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi baxımından ayrı-ayrı qrup müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri digər müəssisələrin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz və müvafiq olaraq vergi zərəri yarandıqda, belə vergi hesablanıla bilər. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız eyni vergi orqanına aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

Qrupun 13,692,621 AZN məbləğində yığılmış vergi mənfəəti olmuşdur. Bura müvafiq olaraq 31 dekabr 2015-ci ilin sonuna təxirə salınmış vergiyə cəlb edilməyən 28,082,379 AZN məbləğində dəyərsizləşmiş qudvil və vahid bir müəssisə kimi 31 dekabr 2014-cü il tarixində hesablanmış 28,028,458 AZN məbləğində yığılmış mənfəət daxildir.

Qrup növbəti bir neçə il ərzində vergi zərərlərindən yaranmış təxirə salınmış vergi aktivlərinin istifadəsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsini gözləyir və bu səbəbdən də təxirə salınmış vergi aktivinin tam hissəsi üçün ehtiyat yaratmamışdır.

22. Əsas Törəmə, Asılı və Birgə Müəssisələr

Adı	Fəaliyyət növü	Səsvermə hüququ	İştirak payı	Qeydiyyat ölkəsi
Törəmə müəssisə: Catel MMC				
	Telekommunikasiya	100%	100%	Azərbaycan Respublikası
Törəmə müəssisə: NeoTelecom MMC				
	Telekommunikasiya	100%	100%	Azərbaycan Respublikası

“NeoTelecom” MMC “Catel” MMC-nin törəmə müəssisəsidir (səhmlərinin 100%-ni əldə etmişdir). “NeoTelecom” MMC 2014-cü ilin əvvəlindən fəaliyyətini dayandırmışdır.

23. Müəssisələrin Birləşməsi

12 noyabr 2015-ci il tarixində Şirkət “Catel” MMC-nin səhmlərinin 100%-ni əldə etmiş və səhmdarların ümumi yığınağında səsvermə hüquqlu səhmlərin böyük hissəsinə sahib olmaqla, həmin müəssisə üzərində nəzarəti əldə etmişdir. Əldə edilmiş törəmə müəssisə Qrupun seçilmiş telekommunikasiya bazarları və məhsullarındakı iştirakına əhəmiyyətli təsir göstərməyəcək və istehsalatın həcmində artması nəticəsində xərclərə qənaət etməklə Qrupun gəlirlilik səviyyəsini artırmayacaq. Törəmə müəssisənin əldə edilməsi debitor borcların sözü gedən müəssisə tərəfindən ödənilməsi ilə bağlı məhkəmə qərarına əsasən həyata keçirilmişdir.

23. Müəssisələrin Birləşməsi (davamı)

Alış tarixinə ümumi ödəniş və onun komponentlərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilir:

Azərbaycan Manatı ilə

Bağışlanmış debitor borcları	19,567,981
Cəmi əldə etmə üzrə köçürülmüş ödəniş	19,567,981

Əldə etmədən əvvəl Qrupun həmin müəssisədə hər hansı investisiyası olmamışdır.

"EuroTelecom" MMC-nin Qrupa ümitsiz borcu olmuşdur. Qrup bu məsələ ilə əlaqədar məhkəməyə müraciət etmişdir və məhkəmənin 12 dekabr 2015-ci il tarixli qərarına əsasən həmin debitor borcu "Catel" MMC-nin səhmlərini əldə etməklə ödənilmişdir. Məhkəmənin qərarı əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və müəssisələrin birləşməsi zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər və şərti öhdəliklərin, eləcə də bağışlanmış debitor borcların ədalətli dəyərində əsaslanır. Qrupun rəhbərliyi "Catel" MMC-nin gələcək əməliyyatlar ilə bağlı qeyri-müəyyənlikləri qiymətləndirdikdən sonra, bu alışdan yaranan qudvil əldə etmə tarixində tam olaraq xərc kimi tanınmışdır.

Əldə edilmiş müəssisənin aktiv və öhdəlikləri və yaranmış qudvil haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

Azərbaycan Manatı ilə

**Təyin edilmiş
ədalətli dəyər**

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	39,683
Əmlak və avadanlıqlar	505,131
Qeyri-maddi aktivlər	264,025
Sair aktivlər	914,626
Mal-material ehtiyatları	48,264
Debitor borcları	872,073
Sair vergi öhdəlikləri	(319,217)
Kreditor borcları	(10,442,493)
Sair öhdəliklər	(396,490)

Tөрəmə müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərinin ədalətli dəyəri	(8,514,398)
Tөрəmə müəssisənin əldə edilməsi zamanı yaranan qudvil	28,082,379

Cəmi əldə etmə üzrə ödənişlər və bağışlanmış debitor borcların ədalətli dəyəri	19,567,981
---	-------------------

Çıxılsın: Əldə edilmiş төрəmə müəssisənin pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	(39,683)
--	----------

Tөрəmə müəssisənin əldə edilməsi zamanı köçürülmüş xalis aktivlər	19,528,298
--	-------------------

Qudvil əsasən əldə edilmiş müəssisənin yığılmış zərərinə aiddir. Qudvil gələcək dövrlərdə vergi tutulan bazanı azaltmayacaqdır.

24. Əlaqəli Tərəflər haqqında Açıqlamalar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar ümumi nəzarət altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət etmək imkanına malik olsun və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərə dair qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin və ya ona birgə nəzarət etsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, iqtisadi mahiyyətin hüquqi formadan üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

24. Əlaqəli Tərəflər haqqında Açıqlamalar (davamı)

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun əlaqəli tərəflərlə qalıqları aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Tөрemə müəssisə
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	90,431	
Debitor borcları	7,166,334	5,786
Kreditor borcları	1,694,484	

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun əlaqəli tərəflərlə qalıqları aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,314,881
Debitor borcları	2,944,544
Kreditor borcları	4,222,863

31 dekabr 2015-ci il tarixində tamamlanan il ərzində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Tөрemə müəssisə	Əsas idarəedici heyət
Xidmətlərdən əldə edilən gəlirlər	1,865,026	5,786	-
Xidmətlərin maya dəyəri	10,307,884	-	-
Rəbitə xərcləri	17,087	-	-
Ezamiyyə və təlim xərcləri	-	-	3,222
Sair xərclər	562,786	-	-

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il ərzində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Tөрemə müəssisə	Əsas idarəedici heyət
Xidmətlərdən əldə edilən gəlirlər	2,594,095	-	-
Xidmətlərin maya dəyəri	26,674,977	-	-
Rəbitə xərcləri	62,734	-	-
Ezamiyyə və təlim xərcləri	-	-	4,072
Bank komissiyaları	172,867	-	-
Təmir və texniki xidmət xərcləri	895	-	-
Digər xərclər	349,715	-	-

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər

2015-ci və 2014-cü illər üzrə Qrupun əsas idarəedici heyətinə ödənişlər, o cümlədən digər imtiyazlar müvafiq olaraq 137,876 AZN və 150,887 AZN təşkil etmişdir.

25. Təəhhüdlər və Şerti Öhdəliklər

Şerti vergi öhdəlikləri

Azərbaycan Respublikasının vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin mövqeləri müvafiq vergi orqanları tərəfindən sual altına qoyula bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhü düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Şirkətin mövqeləri dəyişməyəcəkdir.

Cari biznes mühiti

Qrupun əsas əməliyyatları Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. İnkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatlı ölkə kimi Azərbaycanda biznes və tənzimləyici infrastruktur, eləcə də normativ baza hazırda inkişaf etməkdədir.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi sabitliyin gələcək perspektivləri Azərbaycan hökumətinin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquqi, normativ və siyasi hadisələrin gedişindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

Normativ baza

Qrupun maliyyə vəziyyəti Azərbaycanda siyasi dəyişikliklərin, o cümlədən qüvvədə olan və gələcək qanunvericiliyin və vergi normativlərinin təsirinə məruz qalmağa davam edəcəkdir. Qrup hesab etmir ki, əməliyyatları ilə bağlı Azərbaycanda analoji müəssisələrlə müqayisədə daha əhəmiyyətli potensial öhdəliklərlə qarşılaşa bilər.

Mərkəzi hökumət bazar iqtisadiyyatına keçdikcə, vergilərin tutulması, xarici valyuta ilə əməliyyatlar və xarici valyuta ilə bağlı kreditlərin verilməsinin lisenziyalaşdırılması daim inkişaf edir. Bundan əlavə, müxtəlif qanunvericilik və normativ aktlar heç də hər zaman dəqiq yazılmayıb və onların şərh edilməsi vergi müfəttişlərinin, Mərkəzi Bankın və Maliyyə Nazirliyinin rəylərindən asılıdır.

Qrupun siyasəti zərərin yaranması mümkün hesab edildiyi və məbləğ etibarlı şəkildə ölçülə bildiyi hesabat dövründə potensial öhdəliklərin hesablanmasını nəzərdə tutur. Azərbaycandakı siyasi dəyişikliklər, o cümlədən mövcud və gələcək qanunvericiliyin və vergi qaydalarının tətbiqi Qrupun əməliyyatları və maliyyə vəziyyətinə təsir göstərməyə davam edir.

26. Maliyyə Aktiv və Öhdəliklərinin Əvəzləşdirilməsi

31 dekabr 2015-ci və 2014-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən əvəzləşdirmə haqqında əsas razılışmalar və oxşar müqavilələrin təsirinə məruz qalan məbləğlər olmamışdır; maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda hər hansı maliyyə aləti əvəzləşdirilməmişdir.

27. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Qrup daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə, əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinə bazar riski (o cümlədən valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və digər qiymət riskləri), kredit riski və likvidlik riski daxildir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Qrupun maliyyə alətlərindən yaranan əsas risklər xarici valyuta, kredit və likvidlik riskləridir. Rəhbərlik aşağıda göstərilən bu risklərin hər birinin idarə edilməsi qaydalarını nəzərdən keçirir və razılışdırır.

Bazar riski

Qrup bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) xarici valyuta (b) faiz hesablanan aktiv və öhdəliklər və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Rəhbərlik qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

27. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Xarici valyuta riski. Rəhbərlik xarici valyuta riski ilə əlaqədar hər bir valyuta və ümumilikdə risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir. Bu limitlərə hər ay nəzarət edilir. Hesabat dövrünün sonuna Qrupun məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2015			31 dekabr 2014 (audit olunmamış)		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis balans mövqeyi	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis balans mövqeyi
AZN	8,678,866	15,585,403	(6,906,538)	3,342,256	9,185,547	(5,843,291)
ABŞ dolları	7,112,851	6,209,899	902,952	20,504,036	54,908	20,449,128
Avro	40,364	2,449	37,915	19,782		19,782
İngilis funt sterlinqi	-	-	-	2,002		2,002
Rus rublu	-	-	-	21,181		21,181
Cəmi	15,832,081	21,797,751	(5,965,671)	23,889,257	9,240,455	14,648,802

Yuxarıdakı cədvələ yalnız monetar aktiv və öhdəliklər daxildir. Qrup hesab edir ki, qeyri-monetar aktivlər əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərti ilə, hesabat dövrünün sonuna Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutasına tətbiq edilən məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərərə təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

	Məzənnə dərəcəsində dəyişiklik	Vergidən əvvəlki zərərə təsir
31 dekabr 2015		
ABŞ dolları	47%	424,387
ABŞ dolları	(47%)	(424,387)
Avro	49,6%	18,806
Avro	(49,6%)	(18,806)
31 dekabr 2014		
ABŞ dolları	34%	6,952,704
ABŞ dolları	(34%)	(6,952,704)
Avro	34%	6,726
Avro	(34%)	(6,726)

Faiz dərəcəsi riski. Qrup bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır.

Likvidlik riski

Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində müəssisənin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Qrup mövcud olan nağd pul vəsaitlərindən gündəlik istifadə ehyiyacı ilə əlaqədar olaraq risklə qarşılaşır. Likvidlik riski Qrupun rəhbərliyi tərəfindən idarə edilir. Rəhbərlik hər ay pul vəsaitlərinin hərəkətləri üzrə proqnozlara nəzarət edir.

"AzInTelecom" MMC

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir)

27. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2015-ci və 31 dekabr 2014-cü il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	3 aydan az	3 -12 ay	1 - 5 il	5 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2015					
Kreditor borcları	20,445,096	-	-	-	20,445,096
Sair maliyyə kreditor borcları	1,352,655	-	-	-	1,352,655
Cəmi gələcək ödənişlər	21,797,751	-	-	-	21,797,751

	3 aydan az	3 -12 ay	1 - 5 il	5 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2014 (audit olunmamış)					
Kreditor borcları	9,083,662	-	-	-	9,083,662
Sair maliyyə kreditor borcları	156,793	-	-	-	156,793
Cəmi gələcək ödənişlər	9,240,455	-	-	-	9,240,455

Kredit riski

Maliyyə aləti üzrə bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Qrup kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Qrupun kredit şərtləri ilə xidmət satışları və maliyyə aktivlərinin yaranmasına səbəb olan qarşı tərəflərlə aparılan digər əməliyyatlar nəticəsində yaranır.

Aktivlərin növləri üzrə Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyəri ilə əks etdirilir:

Azərbaycan Manatı ilə	2015	2014 (audit olunmamış)
Sair uzunmüddətli aktivlər (Qeyd 11)		
- İstifadəsi məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	29,435	6,410
Debitor borcları (Qeyd 10)		
- Debitor borcları	13,812,911	22,036,213
- Sair maliyyə debitor borcları	553,939	1,275,245
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 9)		
- Tələb edilənədek bank qalıqları	1,422,487	577,789
Cəmi kredit riskinin maksimal səviyyəsi	15,819,072	23,895,657

Qrup məruz qaldığı kredit riskinə bir qarşı tərəf və ya qarşı tərəflər qrupu üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir. Kredit riskinin səviyyəsi üzrə limitlər müntəzəm olaraq rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənir. Belə risklərə mütəmadi olaraq nəzarət edilir və limitlərə ildə ən azı bir dəfə yenidən baxılır. Qrup hər hansı qarşı tərəfin öz öhdəliklərini yerinə yetirməməsini gözləmir.

Qrupun rəhbərliyi debitor borcların ödəmə müddətləri üzrə təhlil aparır və vaxtı keçmiş borclara xüsusi nəzarət edir. Bununla əlaqədar olaraq, rəhbərlik 10-cu Qeyddə göstəriləndiyi kimi debitor borcların ödəmə müddətləri və kredit riski haqqında digər məlumatları təqdim edir.

Kapitalın idarə olunması

Kapitalın idarə olunmasında Qrupun məqsədi fəaliyyətin fasiləsizliyini təmin etmək və və kapital xərclərini azaltmağa imkan verən yetərli kapital strukturu saxlamaqdır.

28. Hesabat Dövründən sonra Baş Vermiş Hadisələr

5 dekabr 2016-cı il tarixində Rabite və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Regional Data və Beynəlxalq Kommutasiya mərkəzlərinin açılışı olub.

Müasir dünya standartlarına cavab verən Data Mərkəzi TIER III beynəlxalq sertifikatına layiq görülüb. Mühafizə olunan obyekt statusuna malik Data Mərkəzi kompleks IT xidmətləri göstərir və ən son texniki göstəricilərə malik baza əsasında müştərilərə fərdi həllər təklif edir. Data Mərkəzi bulud əsaslı IT həllər, eləcə də beynəlxalq trafik və sertifikatlaşdırma ilə bağlı digər xidmətlər də təqdim edir. Mərkəz vasitəsilə siqnal protokollarının ötürülməsinə, media-kanalların keyfiyyətinə, paketlərin gecikməsi və itməsinə də nəzarət həyata keçirilir.

Mərkəz mobil şəbəkə üzrə daşınan mobil nömrələrə daxil olan zəngləri daşınmanı həyata keçirən operatorun şəbəkəsini terminasiya edir, eləcə də sifarişçilərin istəklərinə uyğun olaraq müxtəlif tarif paketlərinin tətbiqinə təminat yaradır.